

Kolej na szerokie tory

Renata Flis
Szymon Domański

Scenariusz interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego do języka rosyjskiego dla II etapu edukacyjnego (klasy IV–VIII szkoły podstawowej)

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Beata Luc
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

1. Temat projektu

Kolej na szerokie tory

2. Osoby prowadzące projekt

2.1. Koordynator

Nauczyciel języka rosyjskiego – NJR

2.2. Pozostali

Nauczyciel języka polskiego – NJP

Nauczyciel plastyki – NP

Nauczyciel historii – NH

Nauczyciel geografii – NG

Nauczyciel biologii – NB

Nauczyciel techniki – NT

Nauczyciel matematyki – NM

Nauczyciel informatyki – NI

3.1. Początek projektu

Projekt jest przewidziany do realizacji w I okresie na początku II semestru roku szkolnego – w zależności od organizacji roku szkolnego w styczniu lub w lutym.

3.2. Zakończenie projektu

Zakończenie projektu przypada na koniec kwietnia lub początek maja. Zwieńczeniem działań projektowych będzie piknik dla całej społeczności lokalnej (mieszkańców osiedla, wsi, dzielnicy). Imprezę można zorganizować na terenie szkoły, np. na boisku lub na korytarzu w razie złej pogody.

4. Cele projektu

4.1. Cele ogólne

Projekt interdyscyplinarny z założenia ma aktywizować uczniów w procesie dydaktycznym. Uczniowie powinni być konstruktorami, aktywnymi uczestnikami procesu kształcenia, co jest zgodne z założeniami teoretyczno-naukowymi programu nauczania języka rosyjskiego dla szkoły podstawowej *На хорошем уровне* autorstwa Beaty Gawęckiej-Ajchel. Projekt pokazuje związek języka rosyjskiego z innymi przedmiotami szkolnymi, należy więc wskazać uczniom, w jaki sposób mogą połączyć naukę języka rosyjskiego z nauką innych przedmiotów szkolnych oraz jak w praktyce mogą wykorzystywać strategie do nauki języków obcych. Uczniowie w trakcie realizacji projektu będą mogli przede wszystkim wzbogacić zasób słownictwa rosyjskiego, pogłębić wiedzę na temat geografii Rosji, rozwinąć swoje zainteresowania i umiejętności miękkie, między innymi umiejętność pracy w grupie. Podczas realizacji projektu będą mieli okazję wyrazić siebie, poszerzyć horyzonty myślowe oraz pokazać swoje talenty.

4.2. Cele szczegółowe

Cele szczegółowe projektu można podzielić na trzy następujące grupy: poznawcze, kształcące i wychowawcze.

4.2.1. Cele poznawcze

Cele poznawcze projektu w odniesieniu do języka rosyjskiego związane są z poszerzaniem znajomości słownictwa oraz tzw. obszarem pozajęzykowym – wiedzy kulturoznawczej i krajoznawczej dotyczącej rosyjskiego obszaru językowego. Uczeń biorący udział w projekcie:

- poszerza znajomość słownictwa rosyjskiego z zakresu działów: świat przyrody, żywienie, podróżowanie i turystyka, praca, sport;
- pogłębia wiedzę na temat ukształtowania terenu Rosji;
- poszerza wiedzę o klimacie Rosji;
- pogłębia wiedzę o największych miastach na trasie pociągu Kolei Transsyberyjskiej wybranej przez uczniów linii;
- poznaje ważniejsze wydarzenia związane z historią budowy Kolei Transsyberyjskiej;
- uzupełnia wiadomości dotyczące kultury Rosji – kuchnia rosyjska;
- utrwala pojęcie długości i szerokości geograficznej;
- oblicza różnicę czasu pomiędzy różnymi miastami w Rosji;
- poznaje narzędzia językowe mające na celu opis działań związanych z przygotowaniem wybranej potrawy – pisanie przepisu w języku polskim i w języku rosyjskim;
- redaguje przepis na wybrane danie;
- korzysta z programów komputerów służących do wyszukiwania informacji i gromadzenia danych;
- poznaje zależności pomiędzy kilkoma dziedzinami wiedzy.

4.2.2. Cele kształcące

W wyniku udziału w projekcie interdyscyplinarnym *Kolej na szerokie tory* uczeń pogłębi znajomość różnych metod pracy lub pozna nowe oraz będzie kształtował kompetencje kluczowe. W szczególności uczeń:

- używa narzędzi technologii cyfrowych w celu poszerzania zasobu słownictwa języka rosyjskiego;
- korzysta z różnych źródeł informacji – zarówno tradycyjnych, jak i elektronicznych – w tym źródłowych materiałów historycznych;
- współdziela w grupie;
- dokonuje selekcji wiadomości;
- prezentuje zebrane informacje przed innymi;
- potrafi przekazać instrukcje wykonania danej potrawy w sposób ustny i pisemny;
- potrafi podać współrzędne geograficzne miast na trasie Kolei Transsyberyjskiej oraz obliczyć różnicę czasu między poszczególnymi miastami;
- wykonuje projekt makiety Kolei Transsyberyjskiej;
- buduje makietę Kolei Transsyberyjskiej z kartonu, klocków itp.;
- potrafi na podstawie przepisu wykonać proste potrawy kuchni rosyjskiej;
- planuje pracę swoją i innych;
- zarządza sobą i grupą w czasie w celu terminowego wykonania poszczególnych etapów projektu.

4.2.3. Cele wychowawcze

Projekt interdyscyplinarny z założenia pozwala osiągać wielorakie cele wychowawcze, dodatkowo tematyka projektu pozwala uczniom poszerzać ich zainteresowania w wielu dziedzinach, co wpływa aktywizująco na uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE). W szczególności uczeń:

- poszerza zainteresowania w obrębie historii, geografii, kultury Rosji, a także rozbudza zainteresowania poznawczo-naukowe;
- jest świadom odpowiedzialności swojej oraz zespołu projektowego w trakcie wykonywania powierzonych zadań;
- skutecznie współpracuje w grupie, stosując się do zasad pracy grupowej i zasad projektu;
- używa strategii pokonywania trudności i rozwiązywania ewentualnych konfliktów w grupie;
- rozwija takie cechy, jak kreatywność, innowacyjność, samodzielność, odpowiedzialność za własne czyny, rzetelność, staranność;
- pogłębia umiejętności samooceny, oceniania innych uczniów i przyjmowania oceny od innych.

4.2.4. Cele szczegółowe dla uczniów

Opisywany projekt pozwala osiągnąć różne cele poznawcze, kształcące i wychowawcze, dlatego uczniom zostaną przedstawione tylko te najważniejsze:

4.2.4.1. Cele poznawcze

Uczeń:

- zna rosyjskie słownictwo z zakresu tematów związanych z projektem;
- poznaje przebieg trasy Kolei Transsyberyjskiej – jej najważniejsze przystanki;
- poznaje ważniejsze wydarzenia historyczne związane z budową Kolei Transsyberyjskiej;
- poznaje przepisy na wybrane potrawy kuchni rosyjskiej;
- zna różne sposoby wyrażania myśli w języku obcym – pisanie przepisu, mówienie;
- buduje makietę kolei;
- przygotowuje proste potrawy kuchni rosyjskiej;

4.2.4.2. Cele kształcące. Uczeń:

- korzysta z technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- rozwija umiejętności językowe i matematyczne,
- potrafi zarządzać pracą swoją i innych;

4.2.4.3. Cele wychowawcze. Uczeń:

- współdziała z innymi, szanując zasady pracy i zdanie współpracowników;
- ocenia zaangażowanie swoje i innych.

5. Treści kształcenia

Niniejszy projekt edukacyjny ma charakter interdyscyplinarny, czyli łączy treści nauczania z więcej niż jednego przedmiotu szkolnego, ponadto w swoich celach wykracza poza podstawy programowe wybranych przedmiotów ujętych w programie dla II etapu edukacyjnego.

5.1. Język rosyjski

Treści ogólne

Projekt interdyscyplinarny *Kolej na szerokie tory* przeznaczony jest do realizacji z uczniami uczącymi się języka rosyjskiego i chcącymi pogłębiać swoją wiedzę językową w zakresie znajomości słownictwa oraz pozajęzykową – na temat Rosji. Treści kształcenia ujęte w scenariuszu są zgodne z podstawą programową oraz programem nauczania *На хорошем уровне* autorstwa Beaty Gawęckiej-Ajchel. Podczas realizacji projektu uczniowie będą poszerzali wiedzę z tematyki:

- świat przyrody (pogoda, pory roku, zwierzęta i rośliny);
- żywienie (potrawy rosyjskie, redagowanie przepisu na wybrane danie kuchni rosyjskiej, realizacja instrukcji zapisanej lub wypowiedzianej w języku rosyjskim w celu przygotowania danej potrawy);
- życie prywatne (codzienne czynności);
- podróżowanie i turystyka (środki transportu i korzystanie z nich);
- miejsce zamieszkania (miasto i jego okolica);
- praca (nazwy niektórych zawodów, na przykład konduktor, kolejarz);
- sport (przykłady sportów uprawianych w miastach na trasie Kolei Transsyberyjskiej);
- zakupy i usługi (obiekty użyteczności publicznej na trasie Kolei Transsyberyjskiej).

Uczniowie będą wykazywali się umiejętnościami produktywnymi w zakresie tworzenia wypowiedzi pisemnej – przepis/instrukcja. Prezentacja wyników pracy również nastąpi w języku obcym.

5.2. Język polski

Podczas realizacji projektu uczniowie rozwiną kompetencję porozumiewania się w języku ojczystym. Zgodnie z programami nauczania oraz podstawą programową nauczania języka polskiego w szkole podstawowej uczniowie potrafią tworzyć wypowiedzi zarówno pisemne, jak i ustne – przemówienie, przepis, instrukcję. W ramach projektu NJP może omówić fragmenty reportażu Piotra Milewskiego *Transsyberyjska. Drogą żelazną przez Rosję i dalej* czy rekomendowaną w podstawie programowej wybraną powieść kryminalną Agaty Christie – odpowiednim wyborem będzie na przykład *Morderstwo w Orient Expressie*.

5.3. Biologia

Projekt odnosi się do zagadnień opisanych w punkcie II programów nauczania biologii (Różnorodność życia), gdyż jednym z zadań projektowych jest poznanie różnorodności fauny i flory na trasie Kolei Transsyberyjskiej – uczniowie poznają różne rośliny i zwierzęta zamieszkujące rozległe tereny Rosji w różnych strefach klimatycznych.

5.4. Geografia

Udając się na „przejażdżkę” Koleją Transsyberyjską, uczniowie „przemierzają” rozległe tereny Rosji z zachodu na wschód, przeciwczą odczytywanie współrzędnych geograficznych i nauczą się obliczać różnicę czasową między poszczególnymi miastami na trasie pociągu. Będą także mieli okazję poznać krajobrazy charakterystyczne dla klimatu umiarkowanego, obszarów pustynnych, tajgi i tundry. W podstawie programowej nauczania geografii znajduje się zapis bezpośrednio odnoszący się

do wyżej wymienionych aspektów w zakresie prezentacji przykładów budownictwa, sposobów gospodarowania oraz głównych zajęć mieszkańców poznanych obszarów. Jedną z umiejętności opisanych w programach nauczania jest umiejętność przedstawiania głównych cech różnych krajobrazów oraz ich porównywanie. W przypadku projektu interdyscyplinarnego *Kolej na szerokie tory* uczniowie będą porównywać krajobrazy na kolejnych etapach podróży pociągiem Kolei Transsyberyjskiej.

5.5. Matematyka

Podczas realizacji projektu na lekcjach matematyki uczniowie będą pracowali nad analizą i porządkowaniem różnych danych, na przykład czasem przejazdu między poszczególnymi stacjami czy prędkością poruszania się pociągu. Będą także posługiwali się przyrządami geometrycznymi, takimi jak linijka, kątomierz, ekierka i cyrkiel. Wykorzystają również umiejętność przeliczania skali, gdyż makietą kolei będzie wykonywana w odpowiednim pomniejszeniu.

5.6. Historia

Projekt powiązany jest także z lekcjami historii. Uczniowie poznają dzieje budowy najdłużej na świecie trasy kolejowej, a także zapoznają się z historią niektórych miast na trasie pociągu, a w szczególności z historią z okresu II wojny światowej.

5.7. Informatyka

Podczas realizacji jednego z etapów projektu uczniowie będą korzystali z arkuszy kalkulacyjnych (MS Excel lub Arkusze Google). Zgodnie z programami nauczania informatyki praca uczniów z arkuszem kalkulacyjnym rozpoczyna się w klasie VII i jest kontynuowana w klasie VIII. W ramach swoich działań projektowych uczniowie będą wprowadzać dane do arkusza (tabelaryczny układ danych), wyliczać średnią prędkość pociągu na poszczególnych etapach, a także formułować problem w postaci specyfikacji (czyli opisywać dane i wyniki). W trakcie projektu uczniowie użyją arkusza kalkulacyjnego do rozwiązywania zadań związanych z prostymi obliczeniami: wprowadzania danych do arkusza czy formatowania komórek. Zgodnie z zapisami podstawy programowej nauczania informatyki uczniowie wykorzystają sieć internetową do wyszukiwania potrzebnych informacji i zasobów edukacyjnych, nawigując między stronami.

5.8. Plastyka

Projekt interdyscyplinarny *Kolej na szerokie tory* odnosi się do podstawy programowej kształcenia ogólnego nauczania plastyki już w punkcie I dokumentu dotyczącym podejmowania działań twórczych, w których wykorzystane są wiadomości dotyczące formy i struktury dzieła. Podczas realizacji projektu uczniowie wykonają makietę Kolei Transsyberyjskiej, a więc będą doskonalili swoje umiejętności plastyczne: samodzielnego modelowania brył i reliefów, konstruowania małych form rzeźbiarskich (przestrzennych) i brył architektonicznych. Większe prace uczniowie zrealizują we współpracy z innymi, tworząc aranżacje przestrzenne z gotowych elementów, z zastosowaniem układów kompozycyjnych właściwych dla uzyskania zamierzonego wyrazu artystycznego.

5.8. Technika

W podstawie programowej kształcenia ogólnego techniki znajduje się zapis dotyczący rozwijania kreatywności technicznej, przyjmowania postawy twórczej i racjonalizatorskiej. Umiejętności te będą rozwijane z pomocą NT, którzy włączą się w działania projektowe na etapie wykonywania projektu makiety kolei oraz przygotowania potraw i stoisk do ich prezentacji.

6. Charakterystyka odbiorców

6.1. Typ szkoły

Projekt został przewidziany dla szkoły podstawowej.

6.2. Wiek uczniów

Projekt został przewidziany dla odbiorców w wieku 13–15 lat.

6.3. Klasa

Niniejszy projekt przeznaczony jest dla uczniów klas programowo wyższych i powinien być realizowany najwcześniej w klasie VII, można jednak dopuścić do realizacji projektu uczniów klas młodszych (VI) lub starszych (z klas VIII).

6.4. Zróżnicowanie potrzeb i umiejętności

Niniejszy projekt jest niezwykle rozbudowany – opiera się na treściach z wielu różnych przedmiotów szkolnych, tak aby każdy z uczniów biorących udział w projekcie znalazł zagadnienia odpowiadające jego zainteresowaniom. Ponadto uczniowie zdobędą okazję do pracy w zespołach projektowych, w ramach których będą wymieniać się spostrzeżeniami, decydować o formie prezentacji wyników pracy czy wyborze trasy „przejazdu” – szlakiem północnym, południowym, nowym, głównym. Dzięki tym strategiom kształtowana jest autonomia uczniów: różne kompetencje kluczowe: matematyczne, cyfrowe, językowe i umiejętności miękkie: pełnienie funkcji lidera w grupie, współpraca, pewność siebie podczas prezentacji wyników. W projekcie zaproponowano aktywizujące metody, formy i techniki pracy, pozwalając tym samym na włączenie do udziału uczniów ze SPE – ważne jest, aby poszczególne elementy projektu nie przerastały ich możliwości. Uczniowie powinni pracować w grupach zróżnicowanych ze względu na możliwości i potrzeby edukacyjne, dzięki czemu każdy wniesie do projektu coś unikatowego. Uczniowie ze SPE powinni móc pracować we własnym tempie, konieczna może okazać się pomoc nauczyciela lub zdolniejszych uczniów. Uczniowie słabowidzący powinni mieć możliwość korzystania z tekstów dostosowanych do ich możliwości percepcyjnych, przykładowo teksty wykorzystywane podczas projektu powinny być odpowiednio sformatowane (większa czcionka, większe odstępy między wierszami). Podczas oceniania prac pisemnych (na przykład przepisu na potrawę) NJR powinien pamiętać, aby oceniać przede wszystkim merytorykę, informacje przekazane w treści przepisu, a nie poprawność ortograficzną, stylistyczną czy językową (uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, na przykład uczniowie z dysleksją). Przy doborze metod i technik pracy wszyscy nauczyciele uczestniczących w projekcie powinni brać pod uwagę zalecenia zawarte w opiniach i orzeczeniach wystawianych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne.

6.5. Inne cechy odbiorów

Do udziału w projekcie warto zaprosić uczniów przygotowujących się do konkursów przedmiotowych, będzie to dla nich niepowtarzalna okazja, aby poszerzyć swoją wiedzę z geografii, historii czy języka rosyjskiego. Ponadto niniejszy projekt będzie okazją do wykazania się dla uczniów, którzy nie radzą sobie z nauką w typowych warunkach szkolnych.

7. Formy i metody realizacji projektu

7.1. Formy pracy

W ramach projektu uczniowie przez większość czasu będą pracować w grupach, w zależności od swoich zainteresowań oraz uzdolnień (na przykład językowych, matematycznych, plastycznych, informatycznych). Będą także mogli wziąć udział w konsultacjach grupowych, a w uzasadnionych przypadkach również w indywidualnych. W ramach niniejszego projektu duży nacisk kładziony jest na autonomię uczniów: oprócz wyboru zespołów, w których będą pracować, uczniowie mogą samodzielnie wybrać linię kolejową, którą będą się zajmować, czy miasto do bardziej szczegółowego omówienia, a także formę prezentacji wyników pracy podczas pikniku. Pozostawienie tak dużego pola wyboru sprzyja realizacji celów pracy projektowej – uczniowie czują się bardziej odpowiedzialni za wyniki pracy grupowej, a ponadto zostawiając uczniom wybór, aktywizujemy uczniów ze SPE (uczniowie kierują się własnymi możliwościami i zainteresowaniami).

7.2. Metody pracy – realizacja celów

7.2.1. Cele poznawcze, kształcące, wychowawcze

Realizacja celów poznawczych będzie się odbywała z wykorzystaniem następujących metod pracy:

- kolej na krajobrazy – podczas realizacji celów poznawczych, skupiających się na ukształtowaniu terenu, klimacie i głównych miastach na trasie Kolei Transsyberyjskiej, uczniowie przede wszystkim będą musieli samodzielnie wybrać linię, której trasą się zajmą w ramach projektu, a następnie wskazać kilka ważniejszych miast na trasie przejazdu do omówienia. Rekomendowana jest tutaj praca w zespołach – każda grupa działa w ramach innych celów poznawczych: jedna szuka informacji na temat różnorodności klimatycznej, kolejna – krajobrazowej, w tym fauny i flory, następna grupa zgromadzi informacje o kilku wybranych miastach. Należy pamiętać, że uczniowie będą również poszerzali znajomość słownictwa w języku rosyjskim, w tym celu rekomenduje się metody pracy z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK), które zaaktywizują uczniów ze SPE – nauka słownictwa przez gry edukacyjne na platformie Quizlet, fiszki dla wzrokowców, zabawy ruchowe dla kinestetyków, na przykład wykorzystanie technik dramowych, zabawa w kalambury. W pracy z uczniami ze SPE warto wykorzystywać materiały audiowizualne, takie jak filmy czy vlogi (szczególnie polecane są vlogi i blogi Biura Podróży Szerokie Tory). Praca zespołowa sprzyja aktywizacji uczniów ze SPE, ważne jest jednak kontrolowanie sposobu doboru do grup oraz nadzorowanie pracy w zespołach. Forma prezentacji pracy po każdym etapie projektu zależy od uczniów, warto tutaj wykorzystać ich indywidualne

zainteresowania i możliwości. Mogą wykonać prezentację multimedialną i przedstawić ją pozostałym grupom, nakręcić film, przygotować reportaż czy referat. Grupy powinny jednak wymienić się informacjami, tak aby każdy uczeń miał komplet informacji;

- kolej na historię – są to cele poznawcze związane z poszerzaniem wiedzy historycznej na temat Kolei Transsyberyjskiej oraz wybranych miast na trasie jej przejazdu. W ramach realizacji tych celów poznawczych uczniowie również będą pracować zespołowo. Jedna grupa zbierze informacje na temat dziejów budowy najdłuższej linii kolejowej, w tym celu może skorzystać z różnych źródeł historycznych, zarówno tych spisanych, jak i nagranych, na przykład filmów edukacyjnych. Inne zespoły przeanalizują historię rozwoju poszczególnych miast, z naciskiem na czasy II wojny światowej. W procesie osiągania tych celów również pomocne będzie wykorzystanie materiałów audiowizualnych, zwłaszcza w kontekście pracy z uczniami ze SPE. Warto także zorganizować spotkania z ciekawymi gośćmi, na przykład osobami, które miały możliwość podróżowania Koleją Transsyberyjską. Spotkania z takimi osobami będą z pewnością pomocne w pracy z uczniami ze SPE;
- kolej na projektowanie – realizacja celów poznawczych związanych z przygotowaniem i prezentacją efektów końcowych projektu interdyscyplinarnego. Uczniowie będą pracować w grupach obliczających różnicę czasu między poszczególnymi miastami na trasie kolei, zdobywających wiedzę na temat potraw rosyjskich i ich przygotowania, a także przygotowujących makietę kolei (forma makiety zależy od uznania uczniów). W osiąganiu tych celów również warto zaangażować uczniów ze SPE, oczywiście biorąc pod uwagę nie tylko ich zainteresowania, lecz także możliwości psychofizyczne. Uczniowie niepełnosprawni ruchowo nie zawsze będą w stanie przygotować posiłek, ale mogą uczestniczyć w wyborze dania, opracowaniu przepisu czy zakupie składników. Aby aktywizować uczniów ze SPE, warto na tym etapie wykorzystać narzędzia i techniki cyfrowe, które będą szczególnie pomocne podczas nauczania zdalnego, na przykład: serwisy Kahoot! (quiz o potrawach kuchni rosyjskiej) lub Genially (prezentacje multimedialne na temat kuchni rosyjskiej), analiza rosyjskich książek kucharskich (zob. strona internetowa eda.ru). W realizacji tych celów poznawczych ważne jest, aby pozostawić uczniom wybór potraw i formy, za pomocą której wykonają makietę.

7.2.2. Cele kształcące

Cele kształcące zostaną zrealizowane przy wykorzystaniu następujących metod:

- uczymy się korzystać z różnych źródeł informacji i przetwarzania tych informacji – realizując te cele kształcenia, uczniowie będą zbierać informacje na temat Kolei Transsyberyjskiej, nie tylko językowe czy historyczne, lecz także geograficzne. Nauczą się korzystać z różnych źródeł informacji, zarówno tych tradycyjnych, jak i elektronicznych, a zdobytą wiedzę będą przekazywać w dowolnej, wybranej przez siebie formie. Podczas realizacji tych celów kształcenia uczniowie mogą przedstawić źródła informacji za pomocą mapy myśli (metoda rekomendowana dla uczniów ze SPE), powinni ocenić także wiarygodność tych źródeł oraz sprawdzić dostępność literatury na ten temat w bibliotece szkolnej i publicznej. Nauczyciel powinien udostępnić uczniom materiały internetowe, takie jak filmy edukacyjne czy strony internetowe. Ważne, aby źródła, z których będą korzystał uczniowie, były dostępne

także podczas nauczania zdalnego. Pomocnym narzędziem do zbadania preferencji dotyczących wyszukiwania informacji przez uczniów będzie quiz stworzony na serwisie [mentimeter.com](https://www.mentimeter.com) (narzędzie aktywizujące uczniów ze SPE) – nauczyciel zadaje uczestnikom projektu pytania na temat źródeł informacji oraz prosi o ich ocenę w skali 1–10. Pozwoli to na zbadanie preferencji uczniów oraz ewentualną pomoc w poszukiwaniu różnych wiadomości na poszczególnych etapach projektu;

- rozwijamy umiejętności językowe i matematyczne – cele te będą realizowane przy pomocy narzędzi i metod TIK do nauki słownictwa z platformy Quizlet, analizy przepisów na potrawy ze stron internetowych, pisanie przepisów w języku polskim i rosyjskim oraz nagrań filmików kulinarnych. Ważne, aby używać metod pracy, które można wykorzystać także podczas kształcenia na odległość. W celu rozwijania umiejętności matematycznych uczniowie mogą gromadzić potrzebne dane w arkuszu kalkulacyjnym i posłużyć się nim do wykonywania obliczeń, na przykład różnicy czasu, prędkość pociągu na poszczególnych odcinkach trasy;
- rozwijamy umiejętności manualne – gotowanie, tworzenie makiety, nagrywanie filmików (vlogów kulinarnych), organizacja pikniku kończącego działania projektowe;
- uczymy się pracy w grupie – mapa myśli dotycząca skutecznego zarządzania czasem, pogadanka na temat umiejętnego podziału ról podczas pracy zespołowej, sposoby na wyłonienie lidera. Nauczyciel może także zaproponować warsztaty z coachem lub psychologiem/pedagogiem szkolnym.

7.2.3. Cele wychowawcze

Cele wychowawcze będą osiągnięte za pomocą następujących metod i technik:

- uczymy się wzajemnego szacunku – prezentacja na temat właściwego zachowania podczas przedstawiania wyników pracy przez innych – przygotowana w języku rosyjskim na wstępnym etapie projektu. Do tego celu można użyć obrazków, do których uczniowie dopasowują podpisy i nazywają zachowania zarówno te pożądane, jak i niepożądane, można także stworzyć кодекс хорошего поведения в групповой работе;
- rozwijamy swoje zainteresowania, kształtujemy kreatywność, innowacyjność, samodzielność – stosowanie pozytywnej motywacji, wspieranie uczniów w osiąganiu celów poprzez pozytywną informację zwrotną, odejście od kultury błędu – w projekcie nie ma złych odpowiedzi, liczy się kreatywność;
- oceniamy zaangażowanie swoje i innych – nauczyciel opracowuje ankiety, w których uczniowie dokonują oceny własnego zaangażowania w projekt oraz zaangażowania innych osób. Formularze można wykorzystać także podczas kształcenia na odległość.

8. Sposób realizacji projektu edukacyjnego

8.1. Zainicjowanie projektu

Rozpoczęcie projektu zaplanowano na początek II semestru, co – w zależności od organizacji roku szkolnego – przypadnie na styczeń bądź luty. Nauczyciele pracujący przy projekcie zachęcą do udziału uczniów klas VII i VIII, dla których przeznaczony jest projekt, na lekcjach swoich przedmiotów. Mogą także stworzyć plakaty reklamujące projekt lub nagrać film zachęcający do udziału w działaniach projektowych. Nauczyciel języka rosyjskiego powinien realizować projekt z wybraną klasą VII lub VIII, a w przypadku dużego zainteresowania projektem lub mało licznych klas może zaangażować dwie klasy na obu poziomach.

8.2. Spisanie regulaminu/kontraktu

Przygotowanie regulaminu projektu nastąpi na pierwszym spotkaniu pod kierunkiem NJR oraz w obecności pozostałych nauczycieli i uczniów zainteresowanych realizacją projektu. W tym momencie warto także przypomnieć uczniom o odpowiedzialności za proces kształcenia. Przykładowy regulamin/kontrakt znajduje się w punkcie 9 scenariusza.

8.3. Wybór tematu

Projekt można podzielić na dwa zasadnicze etapy, w ramach których grupy uczniów zajmą się następującymi zagadnieniami:

I etap – Podróż po szerokich torach:

- wybór linii Kolei Transsyberyjskiej – szlak północny, południowy, nowy lub główny;
- wybór miast przystanków, które będą szerzej omawiane w ramach projektu;
- historia Kolei Transsyberyjskiej i wybranych przez uczniów miast;
- krajobraz na trasie – zróżnicowanie klimatyczne i krajobrazowe na trasie pociągu;
- czas i prędkość pociągu – obliczanie prędkości czasu przejazdu między poszczególnymi przystankami oraz różnicy czasu.

II etap – Zapraszamy do naszego pociągu:

- ustalenie z uczniami formy przedstawienia efektów pracy projektowej podczas pikniku dla społeczności lokalnej – warto przedyskutować z uczniami możliwości prezentacji wyników pracy, na przykład stworzenia stoisk z jedzeniem, które będą imitowały stacje kolejowe Kolei Transsyberyjskiej;
- z wizytą w Warszawie – wybór potraw kuchni rosyjskiej, które zostaną zaprezentowane podczas finału projektu;
- wybór metody tworzenia makiety trasy Kolei Transsyberyjskiej – papier, plastik, glina, klocki itp.
- wywiad z uczestnikami pikniku – grupa uczniów, którzy nagrają wywiad z osobami biorącymi udział w pikniku. Uczniowie mogą spytać o wrażenia ogólne, o to, co się udało, jakie dania smakowały uczestnikom imprezy.

Udział w projekcie jest dobrowolny. Ważne, aby stworzyć uczniom przestrzeń do decydowania o projekcie także w aspekcie doboru tematów, form pracy czy metod prezentacji wyników, zgodnie z ich zainteresowaniami i potrzebami edukacyjnymi.

8.4. Podział na grupy

Po zapoznaniu się tematami uczniowie dzielą się na pięć zespołów maksymalnie czteroosobowych w ramach I etapu projektu, na II etapie liczba grup powinna zmniejszyć się do czterech, ale grupy te mogą być bardziej liczebne. Uczniowie dzielą się na grupy samodzielnie. Nauczyciele mogą stworzyć wyspy, na których zaprezentują poszczególne tematy, a uczniowie zapisują się do grup zgodnie z własnymi zainteresowaniami i predyspozycjami. Praca metodą projektu interdyscyplinarnego sprzyja kształtowaniu umiejętności współpracy oraz przyjmowania różnych ról. Działania zespołowe powinny być jednak kontrolowane przez nauczycieli na poszczególnych etapach. Uczniowie, zapisując się do zespołów, powinni mieć na uwadze nie tylko **swoje** zainteresowania, lecz także predyspozycje – przykładowo, w jednej grupie nie powinno znaleźć się pięciu

liderów. Wskazane jest także, aby uczniowie wymieniali się rolami w ramach pracy zespołowej. Na tym etapie ważne jest przedstawienie uczniom zasad pracy w grupie (cele wychowawcze) – rekomenduje się stworzenie w tym celu kodeksu pracy w grupie w języku rosyjskim, jako inspiracja mogą posłużyć informacje zamieszczone na stronie buczek.edu.pl.

8.5. Sformułowanie ogólnych oraz szczegółowych celów projektu

Uczniowie w grupach pod opieką NJR opracowują ogólne cele poszczególnych etapów, formułują je i przedstawiają pozostałym uczestnikom projektu. Następnie zostają doprecyzowane i uszczegółowione z pomocą innych nauczycieli (na tym etapie ważna będzie pomoc nauczycieli w operacjonalizacji celów). Do działań tych wykorzystywana jest metoda burzy mózgów.

8.6. Przygotowanie harmonogramu pracy i podział zadań

Nauczyciele pracują z uczniami w grupach w ramach wybranych zadań, opracowują harmonogram prac, biorąc pod uwagę czas trwania projektu, ustalają także terminy prezentacji wyników prac. W zespołach uczniowie otrzymują poszczególne zadania – na tym etapie nauczyciele powinni zwrócić szczególną uwagę na uczniów ze SPE, z jednej strony zadania im przydzielane nie powinny przekraczać ich możliwości, a z drugiej nie mogą także być zbyt łatwe, aby nie demotywowały ich do dalszego rozwijania umiejętności językowych. Po każdym etapie uczniowie dokonają ewaluacji pracy własnej w grupie. Podczas przygotowywania harmonogramu warto zwrócić uczniom uwagę na aspekt zarządzania sobą w czasie – rekomenduje się zorganizowanie pogadanki na ten temat z psychologiem lub pedagogiem szkolnym.

8.7 Dobór literatury i poszukiwanie źródeł wiedzy

Grupy zapoznają się z zasobami biblioteki oraz możliwościami poszukiwania wiedzy na terenie szkoły – komputery w bibliotece, dostęp do internetu, tabletów itp. Nauczyciele zapoznają uczniów z materiałami pomocniczymi podczas realizacji projektu. Na tym etapie wskazane jest zbadanie preferencji uczniów odnośnie pozyskiwania wiedzy, można w tym celu wykorzystać metodę TIK i stworzyć quiz na portalu mentimeter.com:

Slajd 1

Z jakich źródeł wiedzy najchętniej korzystasz?

- a) internet
- b) notatki z lekcji
- c) literatura fachowa

Slajd 2 (chmura)

Dokończ zdanie jednym przymiotnikiem: *Internet jako źródło wiedzy jest...*

Taka forma zbadania preferencji uczniów będzie atrakcyjna dla uczniów ze SPE.

8.8. Realizacja projektu

ETAP I

Uczniowie analizują mapę z przebiegiem trasy Kolei Transsyberyjskiej, wybierają linię oraz miasta, na temat których przygotowują informacje. Materiały, z których będą korzystać, powinny być napisane w języku rosyjskim, aby rozwijać ich umiejętności językowe, a nauczyciel powinien dostosować teksty do możliwości uczniów.

Uczniowie analizują historię kolei oraz walory przyrodnicze na trasie, a na podstawie godzin z rozkładu obliczają prędkość pociągu. Warto na tym etapie wykorzystać materiały audiowizualne, takie jak filmy, mapy interaktywne i inne metody aktywizujące opisane w poprzednim punkcie. Mile widziana jest forma wykładu – może go przeprowadzić NJR we współpracy z NH. Do nauki słownictwa warto przygotować fiszki interaktywne na stronie Quizlet, zalecaną metodą ćwiczenia słownictwa jest drama, na przykład kalambury (zabawę można przeprowadzić podczas jednego ze spotkań uwzględnionego w harmonogramie).

ETAP II

Uczniowie prezentują efekty pracy grup, na przykład w formie:

- burzy mózgów – forma prezentacji efektów końcowych projektu;
- metod TIK – quiz na temat potraw kuchni rosyjskiej na serwisie Kahoot!;
- metod dramowych – nagrywanie filmików/vlogów kulinarnych (na podstawie przykładów).

Przepisy na potrawy w języku rosyjskim: uczniowie ze SPE mogą ułożyć przepis z rozsypanek wyrazowych, a uczniowie zdolni – na podstawie rosyjskich vlogów i blogów kulinarnych, na przykład tych z serwisu [YouTube](#).

Na koniec uczniowie organizują piknik, na którym zaprezentują przygotowane potrawy i makiety oraz przeprowadzą wywiady z uczestnikami imprezy.

Po wykonaniu każdego zadania będącego elementem etapów projektu opisanych w punkcie 8.3. każdy członek grupy powinien wypełnić formularz ewaluacji (dostępny w punkcie 11.). Uczniowie będą w ten sposób doskonalić swoją pracę nad projektem.

8.9. Prezentacja wyników

Wyniki projektu zostaną zaprezentowane pod koniec kwietnia lub w maju. Nauczyciele odpowiedzialni za przebieg projektu powinni przeanalizować kalendarz roku szkolnego pod kątem liczby dni nauki, przerw świątecznych (Wielkanoc), ferii zimowych oraz ewentualnie dni przeznaczonych na rekolekcje, tak aby uczniowie mieli wystarczającą ilość czasu na przygotowanie się do prezentacji wyników pracy podczas pikniku dla społeczności lokalnej. W trakcie imprezy grupa uczniów przeprowadzi wywiad z uczestnikami pikniku i poprosi ich o opinię na temat finału projektu.

8.10. Ewaluacja

Ewaluacja będzie ostatnim etapem projektu, podczas którego jego uczestnicy zostaną ocenieni z uwzględnieniem ich indywidualnych możliwości psychofizycznych, potrzeb oraz zaangażowania w realizację poszczególnych działań. Jedną z form ewaluacji będzie

wywiad przeprowadzony z uczestnikami pikniku – informacja zwrotna od nich będzie informacją zwrotną na temat projektu i przyczyni się do obiektywnej samooceny i oceny koleżeńskiej.

9. Regulamin

Kolej na szerokie tory

Data zainicjowania projektu:

Projekt interdyscyplinarny, dzięki któremu:

- wzbogacisz swój zasób rosyjskiego słownictwa na temat podróżowania i żywienia;
- poznasz historię najdłuższej linii kolejowej na świecie;
- nauczysz się współpracować w zespole;
- poznasz nowe metody i techniki pracy sprzyjające przyswajaniu języka rosyjskiego;
- będziesz mieć okazję do wykazania się kreatywnością i innowacyjnością.

Uczestnicy projektu: klasa (lub imiona i nazwiska uczniów)

Koordinator: (nauczyciel języka rosyjskiego)

Opiekunowie: (wymienić pozostałych nauczycieli)

Czas realizacji:

Szczegółowe cele projektu:

-
-
-
-

Kryteria oceny:

▪ poziom osiągnięcia celów:	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
▪ zaangażowanie:	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
▪ organizacja pracy:	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
▪ terminowość wykonywania zadań:	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
▪ sposób prezentacji zadań i estetyka ich wykonania:	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
▪ satysfakcja z udziału w projekcie:	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
▪ pracowitość i inicjatywa w przeprowadzaniu badań oraz poszukiwaniu informacji i przygotowaniu finału projektu:	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Jako uczestnik projektu masz prawo do:

- niewiedzy – z każdym problemem możesz przyjść do nauczyciela;
- koordynatora – z pewnością wskaże Ci on właściwą drogę, podpowie, w jaki sposób możesz osiągnąć dany cel;
- własnego zdania lub opinii na dany temat – podczas projektu uczymy się szanować poglądy innych, nikt nie może być krytykowany za odmienne zdanie na dowolny temat;
- pracy we własnym tempie – nie spiesz się, dostosuj tempo pracy do własnych możliwości, pamiętaj, że najważniejsze jest, abyś osiągnął własne cele, skup się na tych językowych, ale pamiętaj, że nie mogą one przekraczać Twoich możliwości.

Uczestnicząc w projekcie, zobowiązujesz się do rzetelnej pracy na rzecz osiągnięcia celów grupy, w której będziesz pracować. Zobowiązujesz się do systematycznego rozwijania swoich kompetencji językowych poprzez wzbogacanie słownictwa, czytanie tekstów w języku rosyjskim oraz do możliwie częste używanie języka rosyjskiego podczas dyskusji panelowych na spotkaniach zespołu projektowego.

Podpisy uczestników projektu:

.....

10. Ocenianie

Ocenie będą podlegać zarówno poszczególne etapy projektu, jak i projekt jako całość. Zgodnie z założeniami oceniania kształtującego, rekomendowanego w programie nauczania języka rosyjskiego, ocenę wyrażoną należy poprzedzić odpowiednim komentarzem – nauczyciel powinien podkreślić mocne strony ucznia, wyróżnić go za jakieś działania, a następnie wskazać, co zrobił źle oraz jak może pracować nad poprawą błędów. Ocena całości projektu zostanie dokonana z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych uczniów (szczególną uwagę należy zwrócić uwagę na zalecenia dla nauczyciela zawarte w opiniach i orzeczeniach poradni psychologiczno-pedagogicznych). Istotne jest, aby w procesie oceniania uczniów uwzględnić wszystkie kryteria podane w NaCoBeZU (skrót od „na co będziemy zwracać uwagę”). Na koniec uczniowie podejmą się także samooceny oraz oceny koleżeńskiej. Samoocena i ocena koleżeńska będzie dotyczyć zwłaszcza postaw uczniów. Mogą do tego posłużyć następujące kryteria:

- uważnie słucham/słucha innych, nie przerywam/nie przerywa cudzych wypowiedzi;
- zwięźle i konkretnie odnoszę/odnosi się, przedstawiam/przedstawia swoje opinie;
- swoje opinie wyrażam/wyraża wprost, nie stosuję/stosuje aluzji;
- swoje zadanie wypełniam/wypełnia terminowo;
- jestem/jest dociekliwy i dokładny w badaniu problemu;
- pomagam/pomaga w trudnych sytuacjach.

Formą oceny będzie także informacja zwrotna od uczestników pikniku, którą uczniowie uzyskają podczas wywiadu.

11. Ewaluacja

Nauczyciel przeprowadza ewaluację na podstawie przygotowanego wcześniej arkusza obserwacji ucznia.

Arkusz obserwacji ucznia

W celu kontroli pracy grupowej uczniowie powinni dokonywać ewaluacji swojej pracy po każdym wykonanym zadaniu. Służyć temu może poniższy formularz:

1. Etap projektu:

2. Moje zadanie w grupie:

3. W ramach mojego zadania udało mi się:

4. W ramach powierzonego mi zadania nie udało mi się:

5. Następnym razem będę:

Ewaluacja całościowa projektu zostanie przeprowadzona na podstawie wywiadu z uczestnikami pikniku. Rozmowa może zostać nagrana i odtworzona podczas spotkania podsumowującego projekt.

Przykładowe pytania do wywiadu:

1. Czy podoba się Pani/Panu taka forma prezentacji pracy projektowej przez uczniów naszej szkoły?
2. Czy na podstawie tego, co widzi Pani/Pan na pikniku, potrafi Pani/Pan powiedzieć, czego dotyczył projekt?
3. Która potrawa smakuje Pani/Panu najbardziej?
4. Czy według Pani/Pana uczniowie włożyli wystarczająco dużo wysiłku w realizację projektu?
5. Jakie wskazówki, rady ma Pani/Pan dla nas na przyszłość?

Taka forma ewaluacji wskaże uczniom ich mocne i słabsze strony w pracy nad projektem, dodatkowo bezstronność oceny (wywiad zostanie przeprowadzony z przypadkowymi uczestnikami pikniku) wpłynie na jej obiektywność oraz na wyciągnięcie właściwych wniosków i rekomendacji na przyszłość.

12. Materiały pomocnicze

W realizacji projektu pomocne będą następujące materiały:

- filmy edukacyjne:
 - vlogi podróżnicze
 - [Gdzie Bądź](#)
 - [Biuro Podróży Szerokie Tory](#)
 - vlogi kulinarne
 - [EdaHDTelevision](#)
- strony internetowe z przepisami kuchni rosyjskiej:
 - [Eda.ru](#)
 - [Gastronom.ru](#)
- strona internetowa z rozkładem jazdy Kolei Transsyberyjskiej: [Expresstorussia.com](#)
- programy nauczania do szkoły podstawowej (języka rosyjskiego, języka polskiego, plastyki, historii, geografii, matematyki, informatyki, biologii, techniki).

13. Materiały z zasobów ORE

Elert E., Wenda A., [Praca metodą projektu](#) (PDF, 2,1 MB; dostęp 23.02.2022), Warszawa: ORE.

Kotarba-Kańczugowska M., [Praca metodą projektu](#) (PDF, 197 kB; dostęp 23.02.2022), Warszawa: ORE.

Renata Flis – nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej, oligofrenopedagog, trener w biznesie i oświacie, coach. Wieloletni doradca metodyczny ds. kształcenia integracyjnego w Krakowie. Współautor koncepcji wspomagania rozwoju szkół w Gminie Miejskiej Kraków. Autor interdyscyplinarnych projektów edukacyjnych realizowanych przez nauczycieli z przedszkoli i szkół w Krakowie oraz wielu książek i publikacji. Stale współpracująca z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji, autor wielu publikacji, scenariuszy projektów edukacyjnych oraz twórca narzędzi pomiaru dydaktycznego. Odznaczona Medalem Komisji Edukacji Narodowej, otrzymała nagrodę Ministra Edukacji II stopnia, wielokrotnie nagrody Prezydenta Miasta Krakowa. Za wieloletnią działalność dla dobra dzieci z niepełnosprawnościami oraz aktywność na rzecz ich dobra została odznaczona odznaką „Przyjaciel Dziecka”. Obecnie pracuje w Specjalistycznej Poradni Wczesnej Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Krakowie jako organizator i konsultant w obszarze wspomagania rozwoju szkół.

Szymon Domański – nauczyciel mianowany. Od 2017 roku uczy dwóch języków obcych (angielskiego i rosyjskiego) w Szkole Podstawowej im. hr. Władysława Zamoyskiego nr 90 w Poznaniu. Nauczanie języka rosyjskiego wprowadził w formie zajęć dodatkowych we współpracy ze szkolnym Stowarzyszeniem 90-tka oraz w ramach poznańskiego programu profilaktycznego. Entuzjasta projektów mających na celu wspieranie wszystkich uczniów w osiąganiu sukcesów dydaktycznych. W 2018 roku współtworzył projekt „WspieraMY” mający na celu wyrównanie szans wśród uczniów z problemami, a także uczenie języków obcych ciekawymi, kreatywnymi metodami prowadzącymi do zwiększenia indywidualizacji nauczania, a w konsekwencji do wzrostu autonomii ucznia. W roku szkolnym 2019/2020 koordynował z ramienia szkoły XI edycję ogólnopolskiego projektu „Szkoły otwartej na wielokulturowość”. Działania podejmowane w ramach projektu pozwoliły na stworzenie przyjaznej i otwartej przestrzeni dla wszystkich: uczniów, rodziców i nauczycieli.